

ปาก (mouth)

ปาก เป็นอวัยวะส่วนแรกของระบบทางเดินอาหาร โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่

- ฟัน (teeth)
- ลิ้น (tongue)
- ต่อมน้ำลาย (salivary gland)

ฟัน

ฟัน (teeth) ของคนมี 2 ชุด คือ

- **ฟันน้ำนม** มี 20 ซี่ เริ่มงอกอายุ 6 เดือน และเริ่มหักเมื่ออายุประมาณ 6 ขวบ
- **ฟันแท้** (permanent teeth) มี 32 ซี่ มีรูปร่างและหน้าที่แตกต่างกัน

ฟัน

ฟันแต่ละซี่จะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

- **ตัวฟัน** (crown ส่วนนอกสุดของตัวฟัน คือสารเคลือบฟัน (enamel) ถัดเข้ามาเป็นชั้นเนื้อฟัน (dentine) และโพรงฟัน (pulp cavity)
- **รากฟัน** (root) จะฝังอยู่ในเบ้ากระดูกขากรรไกร ชั้นนอกสุดของรากฟัน คือสารเคลือบรากฟัน (cementum)

ฟันแท้

- **ฟันตัด** (incisor) เป็นฟันที่อยู่หน้าสุด มีทั้งหมด 8 :ซี่
ข้างบน 4 :ซี่ ข้างล่าง 4 :ซี่
- **ฟันฉีก** (canine) หรือเขี้ยวใช้ในการฉีกอาหาร มี
ทั้งหมด 4 :ซี่

ฟันแท้

- **ฟันกรามหน้า** (premolar) เป็นส่วนที่อยู่ถัดจากฟันฉีกเข้ามาด้านใน ช่วยให้บดอาหารให้ละเอียด มีทั้งหมด 8 ซี่
- **ฟันกรามหลัง** (molar) เป็นส่วนที่อยู่เ็นสุด มีทั้งหมด 12 ซี่

ลิ้น

ลิ้น (tongue)

- ทำหน้าที่รับรสอาหาร
- ช่วยคลุกเคล้าอาหารให้เป็นก้อน
- ช่วยในการกลืน

ต่อมน้ำลาย

ต่อมน้ำลาย (salivary gland) ทำหน้าที่สร้างน้ำลาย

ต่อมน้ำลาย มี 3 คู่ คือ

ต่อมน้ำลายบริเวณใต้ลิ้น (sublingual gland) ต่อมน้ำลายที่มีขนาดเล็กที่สุด สร้างน้ำลายชนิดเหนียว

มากกว่าใส สร้างน้ำลายประมาณ 5 %

ประมาณ 69 %

ต่อมน้ำลาย

- ต่อมน้ำลายใต้ขากรรไกร (submaxillary gland) สร้างน้ำลายชนิดใสมากกว่าเหนียว สร้างน้ำลายมากที่สุด
- ต่อมน้ำลายบริเวณกกหู (parotid gland) เป็นต่อมน้ำลายขนาดใหญ่ สร้างน้ำลายชนิดใสอย่างเดียว สร้างน้ำลายประมาณ 26 %

น้ำลาย

น้ำลาย หลังวันละ 1,000-1,500 ลูกบาศก์เซนติเมตร
มี pH ประมาณ 6.2-7.4 ประกอบด้วย

- น้ำ 99.5 %
- เมื่อกำหนดน้ำที่หล่อเลี้ยงอาหาร ทำให้อาหารเคลื่อนสู่หลอดอาหารได้ง่าย
- เอนไซม์อะไมเลส ช่วยย่อยแป้ง ให้เป็นเดกซ์ทริน หรือมอลโทส หรือ กลูโคส

หลอดอาหาร

- หลอดอาหารมีความยาวประมาณ 25 เซนติเมตร
- นำอาหารจากปากสู่กระเพาะอาหาร
- หลอดอาหารไม่มีต่อมสร้างน้ำย่อย

หลอดอาหาร

- เมื่ออาหารผ่านสู่หลอดอาหารทำให้เกิดการหดตัวของผนังกล้ามเนื้อทางเดินอาหารติดต่อกันเป็นลูกคลื่น เรียกเพอริสตัลซิส (peristalsis) ไล่ออาหารตกลงสู่กระเพาะอาหาร

อ้างอิง

ประสงค์ หล้าสะอาด และ จิตเกษม หล้าสะอาด คู่มือสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชีววิทยา ม.4 เล่ม 2 . มปป.เรืองแสง การพิมพ์ .กรุงเทพมหานคร.

สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี .2548.หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม ชีววิทยา เล่ม 2 .โรงพิมพ์ สกสค.กรุงเทพมหานคร.